

**Терміни та формулювання, які слід вживати
у контексті збройної агресії РФ проти України**

№	Приклади неправильного формулювання	Коректне формулювання	Роз'яснення
Агресія РФ, міжнародний збройний конфлікт			
1	Анексія Криму <i>Возз'єднання Криму з РФ</i> <i>Включення Криму до складу РФ</i> <i>Абсолютно неприпустимим є вживання російської термінології про «волевиявлення народу Криму», «референдум в Криму» тощо</i>	Тимчасова окупація АР Крим та м. Севастополя (неофіційно – Криму/Кримського півострова) Спроба анексії АР Крим та м. Севастополя (неофіційно – Криму/Кримського півострова)	Це відповідає політиці невизнання спроби анексії АР Крим та м. Севастополя, а також положенням резолюції ГА ООН 68/262 «Територіальна цілісність України». Слід уникати часто уживаних за кордоном визначень «анексований Крим» чи «анексія Криму», оскільки, на відміну від окупації (яка, за визначенням, є тимчасовим міжнародно-правовим режимом і не пов'язана з переходом суверенітету над територією однієї держави до іншої), анексія як міжнародно-протиправне діяння має інші правові наслідки і пов'язана із зміною суверенітету (належності) над відповідною територією. В офіційних документах і виступах США фігурує формулювання «спроба анексії». ЄС, у свою чергу, використовує менш прийнятний, ніж «окупація» чи «спроба анексії», проте допустимий для України термін – «незаконна анексія». Водночас закріплення терміну «анексія» за злочинними діями РФ, наслідком яких стала окупація Кримського півострова, може також трактуватися як <i>де факто</i> визнання односторонніх дій РФ з приєднання окупованої території України, що, однак, є окремим грубим порушенням міжнародного права, яке не тягне за собою жодних правових наслідків у контексті територіальних змін. Виходимо з того, що на АРК та м. Севастополь як на окуповану територію поширюється міжнародно-правовий режим окупації відповідно до Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі 1907 року, а також звичаєві норми міжнародного гуманітарного права.

	Annexation of Crimea Reunification of Crimea with Russia Such Russian clichés like “referendum in Crimea” or “will of the people of Crimea” are absolutely unacceptable	Temporary occupation of the territory of Ukraine – the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (<i>informal: occupied Crimea, occupied Crimean Peninsula</i>) Clichés like “attempted annexation of Crimea” or “occupation and attempted annexation of Crimea” can be used to emphasize the gravity of the internationally wrongful act committed by the Russian Federation	Держава-окупант може обмежено поширити на окуповану територію свою юрисдикцію (тобто, здійснювати її контроль військовими силами, силами безпеки, обмежено застосовувати своє законодавство), однак основні права та вигоди, пов’язані з цією територією, походять від суверенітету держави-власника цієї території і не переходять державі-окупанту. Отже, окупація як наслідок збройного конфлікту не надає державі-окупанту права розпоряджатися територією як заведено. Крім зазначеного, міжнародне право покладає на державу-окупанта низку обов’язків та обмежень як по відношенню до населення, так і щодо самої території. Важливо! Правильно використовувати фразу «політика невизнання спроби анексії Криму». Це політика, якої Україна та її іноземні партнери вимагають дотримуватися в усьому світі. «Політика невизнання <i>окупації</i> Криму» неправильна, оскільки факт окупації існує в реальності, закріплений Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Таким чином, Автономна Республіка Крим і місто Севастополь є невід’ємною частиною України, де застосовуються Конституція України та закони України.
2	Громадянська війна на Донбасі Внутрішній конфлікт в Україні Конфлікт в Україні Українська криза	Збройна агресія Росії на Донбасі, міжнародний збройний конфлікт, російська війна проти України, російсько-український конфлікт Акт російської територіальної агресії у порушення Статуту ООН (ця фраза використана у позиції України у Міжнародному суді ООН) Військове вторгнення/інтервенція РФ	Росія прагне будь-якою ціною зняти з себе відповідальність за розв’язання міжнародного збройного конфлікту на Донбасі, нав’язуючи наратив про внутрішній характер конфлікту. Вираз «ситуація в та навколо України» є допустимим в документах ОБСЄ, які потребують консенсусного погодження.

	Civil war in Donbass Internal conflict Conflict in Ukraine Ukrainian crisis	Armed aggression by the Russian Federation in Donbas, international armed conflict, Russian war against Ukraine, Russian-Ukrainian conflict armed conflict Russia's acts of territorial aggression in violation of the United Nations Charter (<i>this phrase is used in Ukraine's position at the International Court of Justice</i>) Military invasion/ intervention of the Russian Federation	
3	Обидві сторони конфлікту – Київ та Донецьк/Луганськ	Росія є стороною міжнародного збройного конфлікту, який розпочався з незаконної окупації Криму і продовжується на Донбасі; РФ його ініціювала, фінансує і ним керує	Росія прагне дистанціюватися від конфлікту, переконуючи у внутрішній природі протистояння та, відповідно, суб'єктності «Донецька» та «Луганська» як рівних партнерів для «Києва» на переговорах. Слід категорично уникати будь-яких формулювань, які могли б свідчити про визнання суб'єктності бойовиків та їхньої незалежної від РФ ролі у конфлікті. Українська сторона має неухильно проводити лінію про повну відповідальність РФ за всі порушення у зоні конфлікту. Це є головним аргументом для продовження міжнародного санкційного тиску на Кремль.
	Both parties to the conflict – Kiev and Donetsk/Luhansk	Russia is a party to the international armed conflict, which began with the illegal occupation of Crimea and is currently underway in Donbas. Russia initiated this conflict; it is financed and directed by Russia	
4	Київ Київська влада	Уряд України, офіційні представники України	У такий спосіб РФ дискредитує державну владу України, намагаючись применшити і територіально обмежити її легітимність.
	Kiev Kiev authorities	Government of Ukraine, official representatives of Ukraine	
Тимчасово окуповані території України			
5	Республіка Крим, місто федерального значення Севастополь	Тимчасово окупована територія України – Автономна Республіка Крим та м. Севастополь (неофіційно - окупований Крим, окупований Кримський півострів)	Див. роз'яснення до п.1
	Republic of Crimea Federal city of Sevastopol	Temporarily occupied territory of Ukraine – the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol	

		(informal: occupied Crimea, occupied Crimean Peninsula)	
6	Території самопроголошених/так званих ДНР/ЛНР Південний схід України Схід України	Тимчасово окуповані території (ТОТ) у Донецькій та Луганській областях України Окупована частина Донбасу	Відповідно до Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» неконтрольовані Урядом частини Донбасу є тимчасово окупованими територіями. Росія прагне у будь-який спосіб легалізувати створені нею квазіутворення для приховування власної ролі окупанта та агресора. «ДНР» та «ЛНР» є терористичними організаціями, оскільки їх було визнано такими у низці судових рішень, які вже набули чинності за результатами розгляду українськими судами справ, пов'язаних із терористичною діяльністю вищезазначених організацій. Що стосується іноземців, які воюють на Донбасі у складі озброєних угруповань т.зв. «ДНР» та «ЛНР», то вони підпадають під визначення «найманців». Вживання цих аббревіатур можливе виключно в «терористичному» контексті. У залежності від контексту допустимим є вираз «окремі райони Донецької та Луганської областей (ОРДЛО)», зокрема при посиленні на законодавство України або погоджені в рамках переговорів з врегулювання документи (наприклад, Закон України Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей).
	Self-proclaimed/ so-called "DPR"/"LPR" Southeast of Ukraine East of Ukraine	Temporarily occupied territories in the Donetsk and Luhansk regions Occupied areas of Donbas	
7	Спеціальний/особливий статус Донбасу Закон про спеціальний/особливий статус Донбасу	Особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей Закон України Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей	Росія прагне нав'язати неправильну інтерпретацію українського законодавства та закріпити на міжнародному рівні зобов'язання України надати ТОТ особливий статус в рамках процесу федералізації державного устрою. Насправді Закон регулює питання проведення місцевих виборів на Донбасі та особливий порядок роботи органів місцевого самоврядування.
	Special status of Donbas	Special order of local self-government in certain	

	Law on special status of Donbas	areas of Donetsk and Luhansk regions Law of Ukraine "On Special Order of Local self-Government in the Certain areas of the Donetsk and Luhansk regions"	
Російські окупаційні сили та окупаційна адміністрація			
8	Повстанці Ополченці Представники Донбасу Сили самооборони Донбасу Сепаратисти «ДНРівці»/ «ЛНРівці»	Російські регулярні з'єднання і підрозділи, підпорядковані Міністерству оборони Російської Федерації, підрозділи та спеціальні формування, підпорядковані іншим силовим відомствам РФ, їхні радники, інструктори та іррегулярні незаконні збройні формування, озброєні банди та групи найманців, створені, підпорядковані, керовані та фінансовані Російською Федерацією Російські окупаційні сили Російські найманці, підтримувані Росією бандформування	Росія прагне розвинути свою тезу про «громадянську війну в Україні». Слід уникати використання терміну «сепаратисти», оскільки воно вказує на начебто внутрішню причину конфлікту, яка полягає у бажанні місцевого населення від'єднатися від України. Цей термін точно не може застосовуватись щодо цивільного населення Донбасу, яке потерпає від дій окупантів. Законні представники окремих районів Донецької та Луганської областей можуть бути обраними лише під час законних демократичних місцевих виборів на Донбасі. У контексті російської агресії проти України слід застосовувати терміни, що використовуються в Законі України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях».
	Rebels Militias Self-defense forces of Donbas Separatists	Russian regular armed forces and units subordinated to the Defense Ministry of the Russian Federation, units and special units subordinated to other law enforcement agencies of the Russian Federation, their advisers, instructors and illegal armed groups, armed gangs and groups of mercenaries, created, commanded/controlled and funded by the Russian Federation Russian occupation forces Russian occupation administration in Donbas Russia-backed illegal armed formations Russian proxies	

9	представники Криму (щодо представники російської окупаційною адміністрації) Органи влади Республіки Крим	Російська окупаційна адміністрація на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополь (неформально: Криму)	Починаючи з 20 лютого 2014 року (дата, закріплена Законом України Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України) Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованою територією України. Відповідно, усі російські органи, які фактично функціонують на цій території, є російською окупаційною адміністрацією (РОА). У випадку необхідності згадки конкретного органу РОА варто позначати його як «так званий» та виділяти лапками (наприклад: т.зв. «Верховний Суд Республіки Крим»).
	Representatives of Crimea (regarding the representatives of the Russian occupation administration) Authorities of the Republic of Crimea	Russian occupation administration in the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (informal: Crimea) Russian occupation authorities	
ТКГ			
10	Контактна група з врегулювання ситуації на Україні	Тристороння контактна група (ТКГ) з мирного врегулювання ситуації в Донецькій та Луганській областях	Росія прагне вивести переговори за рамки «трьох» (України, РФ та ОБСЄ) та перетворити їх на т.зв. прямі контакти «Києва з Донецьком і Луганськом». Консультації в рамках ТКГ стосуються врегулювання ситуації на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях (згідно з Мінськими домовленостями). Росія намагається створити ілюзію, що Тристороння контактна група – це Київ, Донецьк і Луганськ, за посередництва ОБСЄ і самої Росії. Однак т.зв. «представники» цих територій, яких Росія привозить в Мінськ, не мають в ТКГ жодного, окрім особистого (ПІБ) статусу.
	Contact Group on settlement of the situation in Ukraine	Trilateral Contact Group (TCG) on peaceful settlement of the situation in the Donetsk and Luhansk regions	
11	Представники Донбасу/Республік (по відношенню до представників РОА)	Запрошені до роботи ТКГ особи у складі російської делегації	Представники російської окупаційної адміністрації на Донбасі, які беруть участь у роботі російської делегації у ТКГ у статусі «запрошених осіб» (які до того ж є громадянами РФ) не можуть вважатися представниками Донбасу на переговорах з мирного врегулювання. При цьому, на виконання пунктів 9, 11, 12 у червні 2020 року Україна залучила до роботи ТКГ представників окупованої частини Донбасу, які є внутрішньо переміщеними особами.
	Representatives of Donbas /Republics in the TCG (regarding the representatives of the Russian occupation administration)	Persons invited to the TCG within the Russian delegation	